

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 305. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299307194720/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

salmes vedkommende, bl.39v, med den oplysning i overskriften, at den »sungs altid i den Christelge forsamling fore Prædickens, dvs. at den er fast sekvens i enhver højmesse. Kun denne overs. gik videre til Th, af hvis gudstjenesteordning fremgår, at den fra pinschejrtiden indtil jul og igen efter kyndemisse indtil påske skal synges efter halleluja. Jesp foreskriver for pinsedag, at for prædiken og efter begyndes fra prædikestolen tre gange det første vers af denne salme. Endv. foreskrives hele salmen til affensang for prædikenen i landsbykirkerne pinsedag og som sekvens 2.pinsedag, begge gange med stroferne sunget responsorisk, som svar på stroferne af *Mi arme Adams børn alle*. Endv. er den evangeliesalme både bededag og ved mandags-brudermesse. I Th 1011 den 4.salme »Om den Hellig Aand« med overskriften »Nu bede vi den hellig Aand etc. D.Morten Luthers.

Optrykt BH 18. Litt.: Skaar 3; Nützhorn I 57-62, 265; Møller II 45f; Widding I 103-06, 115, 214, 235, II 26f; Thuner 450; Mallong III 421-28; Andersen 62, 73f, 114, 117, 119f, 238.

Overskrift i T-27 som Th, dog er Luther anført som »Doct. Mart. Luth.« jf. *Rerav* og Th86; »D.Mart. Luth.« Varr.: 1,2 Christelig| Christelge = Tausen, *Rerav*87, 93, 95, 96, Th86, Udk20, UdkS, UdkW – 3,2 aff| vdaff = UdkW, Udk20, UdkS, UdkW – 4,1 Trostere| Troster = *Rerav*87, 93, 95, 96, Th86, Udk20, UdkS, UdkW – 4,3 bestandige| bestandig

T-28. Jeg vil mig en lomfru lofue

1 *lofue* prise. – 2 *Christelig* kristeligt, dvs. i overensstemmelse med den lutherske lære, i modsætning til den ukristelige Mariadyrkelse – 2-3 *foruent* ændret – 1,3 *Formaflue* formåen, evne – 1,5 *der* nl : hjertet – 2,3 *haffue* gives. – 2,6 *loffue* lofprise – 2,7 *Huad* hvad enten – 2,8 *Med* sind – 3,2 *hold* skon. – 3,5 *udshycke* udsukke. – 3,6 *findet met* mærket, følt hos. – 4,5 *sætte* satte. – 4,8 *offuer. Land* i hele verden. – 5,1 *bryde* forbryde mig, gøre uret. – 5,3 *Værdshyld* forjættelse. – 5,8 *lerd* afskyelig. – 6,1-2 *I Synden.* vsd jf. Ps 51,7. – 6,3 *ganget* gået, levet. – 6,4 *Thu* derfor. – 6,4 *tyst* tavs, stille. – 6,5 *Brøst* skrøbelighed. – 6,6 *Som.* fald veld du, som fuldt ud har magten (til at tilgive). – 6,7 *steder i Væde* stedt, stillet i ulykke. – 6,8 *Liff* legeme. – 7,3 *maat* må, skal. – 7,8 *stander. At* står al min hu, min lyst. – 8,2-4 *Vædens O.* *hordøj* jf. n.t. Vb 12,16. – 9,1 *Morgensterne* morgenstjerne er alm. tilnavn til Maria i den katolske tid. jf. MDB I 121,28; II 179,24; 205,30; 312,28; III 191,8, men også andre kan benævnes sådan, f.eks. Job.Doberen III 406,15; IV 413,22 og en enkelt gang også Jesus: II 108,9 – 9,2 *Balsom* balsam. – 9,5 *rene* ren.

Hans Thomssons lutherske kontrafaktur af den katolske Mariavise *Jeg vil mig en lomfru lofue*, er optaget som den 8.salme »Om Christi Person og Embædder« i Th 39f med overskriften »Jeg vil mig en lomfru loffue, er en gammel Sang om lomfru Maria. Christelige foruent Jesu Christo til loff og ære«

Optrykk BH 8, Dal 111 salmer 3. Larr.: Skaar 265, Nuzhorn II 38-41, Møller II 117f, Liedgren 214f, Ernst Frandsen: Mariaviserne, Kbh. 1926 181f, Thuner m. suppl. 317; Widding II 135, Harald Vistrup og Henrik Glahn: Den gamle åndelige vise Jeg vil mig Herren love, DKÅ 1950-51 40-47; Malling II 483-488; LysterKK 35f.

Overskrift i T-28 som Th med tilføjet forfatternavn «M.H. Tom» ligesom i Rerav og Th86. Varr.: 2 Christelge| christelig. – 1,6 baren alt| bare det =Rerav87, 93, 95, bare der Rerav96; baren all Th86. Rettelsen i Rerav og T-28 skyldes formodentlig, at *baren* = bære den (nl Jans Naffn i 1,5) ikke har kunnet accepteres af en, der opfatter Naffn som et neutrumsord. For sønderjyden Hans Thomsson derimod er navn fælleskon. – 1,7 sorg| Sorrig =Rerav87, 93, 95, 96, UdkS – 4,1 Englers| Engle oc; Englers oc Rerav82, 93, 95, 96. – 4,4 gjør| gnøre =ThB, ThC, Th86, Rerav82, 87, 93, 95, 96, Udk20, UdkS. – 4,5 satte| sætte =Rerav82, 93, 95, 96, Udk20, UdkS, sette Th86. – 5,2 tæncke| Tæncker S =Rerav 93, 96 – 7,3 maatte| maat UdkS. – 8,2 Verdens| Verdens =ThB, ThC, Th86, Rerav87, 95, 96, Udk20, UdkS. – 8,4 de| at =Rerav93, 96. – 9,1 morgens stjerne| Morgensterne =Rerav95, 96, UdkS; Morgensterne Rerav82, 87, 93.

T-28 kendes hverken fra Udk00 eller UdkW Bemærkelsesværdige sammenfald med Reravs læsemader i 1,6, 1,7; 4,1; 4,5, 5,2, 8,4 og 9,1.

T-29. Maria hun er en Iornfru reen

2 Christelig forment| kristeligt ændret, jf n t T-28,2-3. – 3 Løff| pris. – 1,2 Skufften., beuise| jf. Matt.1,18.20.23.25, Lk 1,27.34. – 1,3 fødte| fødte. – 1,3 foruden meen| uden (moralisk) fejl, forseelse. Marias søn var uden synd. Hvis udtrykket gælder Maria, betyder det «uden skade», nl. på Marias modom. Det er altn. katolsk opfattelse, at Maria forblev jomfru både før og efter Jesu fødsel – 1,7 Løse| ru, hvile. – 2,5 Saa., fuld| sådan er Jesus fuld af nåden. – 3,2 met skal| med visshed, sikkerhed; med rette. – 3,7 uden Tivste| uden at bestride (troens rigtighed), jf. ODS 24.1173 – 4,1 Jesse Quist| epitet til Jesus, jf Es.11.1 iflg. Chr.III: «Oc der skal opgaa af Riss aff Jesse [dvs. Isaj, Davids far] Slect. oc en Quist aff hans roed skal bære fruct. – 4,2 Jacobs., Sterne| epitet til Jesus, jf. 4 Møs.24.17 – 4,5 Ienden all| hele verden – 5,2 besande| fatte, udgrunde. – 5,3 Tunge Staal| om apostlene Johannes og Paulus siger en middelalderbon, at «der twinger vore stercke som staal at owerbare the hemelske ringe», MDB III 407.16 – 5,4 Engle Maal| engles tungemål, jf. 1.Kor 13,1. – 5,7 smide| gange – 6,1 synder Sand i Strand| om syndernes talrigheid som sandkorn jf. MDB II 155.19, IV 174.25; 278.28; 459.2-3; Th 336v str.2; AV 11,6, Hb 10,67. Tr bl H 1r, ReravENBb bl 236v. – 6,2 Soel i sterner| sol i straler, dvs. solens straler. – 6,4 Ieths| især. – 6,5-6 Gud skabt| til rimet fortælt-skabt jf. 43 str 5,1-2 og T-14 str 2,5-7.